

1. 🏠 Projekto pristatymas: Romos žlugimas

Įžanga

Tema: Romos imperijos žlugimas.

Problema: priežastys ir pasekmės.

Šiandien pradėdame projektą, skirtą išnagrinėti vieną reikšmingiausių įvykių istorijoje – Romos imperijos žlugimą. Gilinsimės į priežastis ir pasekmes, kurios lėmė šios galingos imperijos nuosmukį.

Esminis klausimas

Kas lėmė Romos žlugimą? **Politinės** problemos? **Ekonomika**? **Karinės** nesėkmės? **Barbarai**? **Moralė**?

Pagrindinis klausimas, į kurį turėsime atsakyti: kas iš tikrųjų lėmė Romos imperijos žlugimą? Ar tai buvo politinis nestabilumas, ekonominės problemos, karinės nesėkmės, barbarų invazijos, ar socialinis nuosmukis? Šiuos klausimus nagrinėsime projekto metu.

Jūsų užduotis

- Išanalizuoti priežastis.
- Argumentuotai įrodyti.
- Dalyvauti debatuose.

Jūsų užduotis bus išanalizuoti šias priežastis, parengti argumentus ir dalyvauti debatuose, siekiant įrodyti, kuri iš jų buvo pati svarbiausia. Pasiruoškite ginti savo poziciją ir įtikinti kitus!

Vertinimo kriterijai (1)

- Šaltinių **analizė**.
- Argumentų **pagrįstumas**.

Mokytojas vertins jūsų projekto šaltinių analizę. Ar sugebėjote išskirti svarbiausias priežastis, remdamiesi patikimais istoriniais šaltiniais? Taip pat bus vertinamas argumentų pagrįstumas. Ar jūsų argumentai yra tvirti ir pagrįsti konkrečiais istoriniais pavyzdžiais?

Vertinimo kriterijai (2)

- **Debatų** įtikinamumas.
- **Komandinis** darbas.

Debatų metu bus atsižvelgiama į jūsų įtikinamumą. Ar sugebėjote aiškiai ir argumentuotai išdėstyti savo poziciją? Ar sugebėjote įtikinti kitus savo argumentų svarba? Taip pat bus vertinamas komandinis darbas. Ar sugebėjote efektyviai dirbti komandoje, dalintis idėjomis ir bendrai siekti tikslo?

2. 📖 Romos imperijos nuosmukis ir žlugimas

Įvadas

Romos imperija – **galinga civilizacija Europoje ir Viduržemio jūros regione.**

Romos imperija buvo galinga ir įtakinga civilizacija, kuri šimtmečius dominavo Europoje ir Viduržemio jūros regione. Ji išaugo iš Romos Respublikos, įkurtos 509 m. prieš Kristų. Po pilietinių karų laikotarpio, Augustas 27 m. prieš Kristų tapo pirmuoju Romos imperatoriumi, žymėdamas Imperijos pradžią. Imperija pasižymėjo stipria kariuomene, pažangia infrastruktūra (įskaitant kelius ir akvedukus) bei sudėtingomis teisinėmis ir politinėmis sistemomis. Romos teisė, architektūra ir kalba (lotynų) turėjo ilgalaikį poveikį Vakarų civilizacijai. Imperija pasiekė savo klestėjimo viršūnę II amžiuje po Kristaus, valdant tokiems imperatoriams kaip Trajanas ir Hadrianas. Ji kontroliavo didžiulę teritoriją, besitęsiančią nuo Britanijos iki Šiaurės Afrikos ir Artimųjų Rytų. Tačiau vėlesniais amžiais Imperija susidūrė su vis didesniais iššūkiais, įskaitant ekonomines problemas, politinį nestabilumą ir barbarų invazijas. 395 m. po Kristaus Imperija buvo oficialiai padalinta į Vakarų Romos imperiją ir Rytų Romos imperiją (taip pat žinomą kaip Bizantijos imperija). Vakarų Romos imperija žlugo 476 m. po Kristaus, o Rytų Romos imperija klestėjo dar tūkstantį metų, iki jos žlugimo osmanams 1453 m.

Svarbiausios sąvokos

Pagrindinės sąvokos, norint suprasti Romos imperijos nuosmukį:

Norint suprasti Romos imperijos nuosmukį ir žlugimą, svarbu žinoti keletą pagrindinių sąvokų, kurios bus aptariamoms toliau.

Svarbiausios sąvokos (1)

- Respublika
- Imperija
- Diktatūra

Respublika – tai valstybė, kurioje aukščiausioji valdžia priklauso žmonėms ir jų išrinktiems atstovams, o prezidentas yra renkamas arba skiriamas, o ne monarchas. Romos Respublika buvo valstybė, kurią valdė išrinkti pareigūnai, o ne vienas valdovas. Imperija – tai didelė valstybių ar šalių grupė, kurią valdo vienas monarchas, oligarchija arba suvereni valstybė. Romos imperija buvo didžiulė valstybė, valdoma imperatoriaus. Diktatūra – tai valdymo forma, kai visa valdžia sutelkta vieno asmens arba nedidelės grupės rankose. Romos Respublikos laikais diktatorius buvo skiriamas tik ypatingais atvejais, pavyzdžiui, karo metu, ir jo valdžia buvo ribota laiku. Tačiau vėliau, pereinant prie imperijos, imperatoriai įgijo vis daugiau diktatoriškų galių.

Svarbiausios sąvokos (2)

- Principatas
- Senatas

Principatas – tai Romos imperijos valdymo forma, įvesta Augusto, kai imperatorius (principas) buvo laikomas pirmuoju tarp lygių senatorių, nors faktiškai turėjo didžiulę galią. Tai buvo pereinamasis laikotarpis nuo Respublikos prie absoliučios monarchijos. Senatas – tai Romos valstybės patariamoji taryba, sudaryta iš įtakingų piliečių. Respublikos laikais Senatas turėjo didelę politinę galią, o imperijos laikais jo įtaka sumažėjo, tačiau jis vis dar išlaikė tam tikrą prestižą ir funkcijas.

Svarbiausios sąvokos (3)

- Patricijai ir plebėjai
- Legionierius
- Barbaras

Patricijai buvo Romos visuomenės aukštesnioji klasė, kilmingos šeimos, turinčios didelę įtaką ir turtus. Plebėjai buvo paprasti Romos piliečiai, kurie ilgą laiką kovojo už savo teises ir lygybę su patricijais. Legionierius – tai Romos legiono karys. Romos legionai buvo gerai apmokyti ir disciplinuoti kariniai daliniai, kurie buvo Romos imperijos galios pagrindas. Barbaras – tai asmuo, priklausantis genčiai ar grupei, kurią romėnai laikė necivilizuota. Romėnai šiuo terminu apibūdindavo visas tautas, gyvenančias už Romos imperijos ribų, ypač germanų gentis, kurios vėliau tapo pagrindine grėsme imperijai.

Vidaus problemos

Politiniai nesutarimai ir ekonominis nuosmukis **silpnino** imperiją.

Vakarų Romos imperijos žlugimas nebuvo staigus įvykis, o ilgas procesas, kurį lėmė daugybė vidinių ir išorinių veiksnių. Vienas iš pagrindinių vidinių veiksnių buvo politinis nestabilumas. Dažni pilietiniai karai, kovos dėl valdžios ir neefektyvus valdymas silpnino imperijos gebėjimą efektyviai valdyti. Imperatoriai dažnai būdavo nuverčiami arba nužudomi, o tai sukeldavo chaosą ir neaiškumą. Pavyzdžiui, III amžiuje po Kristaus per 50 metų pasikeitė daugiau nei 20 imperatorių. Ekonominis nuosmukis taip pat prisidėjo prie imperijos silpnėjimo. Per dideli mokesčiai, infliacija ir prekybos kelių sutrikimai stabdė ekonomikos augimą ir sukėlė plačiai paplitusį skurdą. Infliacija – tai bendras kainų kilimas ir pinigų perkamosios vertės mažėjimas. Romos imperijoje infliacija buvo didelė dėl monetų nuvertinimo, kai į monetas buvo dedama vis mažiau brangiųjų metalų. Tai lėmė, kad už tą pačią pinigų sumą buvo galima nusipirkti vis mažiau prekių. Be to, didelė priklausomybė nuo vergų darbo trukdė technologinei pažangai ir inovacijoms.

Karinis pertempimas

Didelės kariuomenės išlaikymas tapo **brangus**. Pasiklioė samdiniams.

Didžiulės kariuomenės išlaikymas, siekiant apginti plačias sienas, tapo vis brangesnis ir neįmanomas. Dėl sunkumų verbuojant karius, imperija vis labiau pasiklioė užsienio samdiniams. Samdiny – tai profesionalus karys, pasamdytas tarnauti užsienio kariuomenėje. Šie samdiniai dažnai nebuvo lojalūs Romai ir kovojo tik už atlygį, o tai silpnino kariuomenės moralę ir efektyvumą.

Socialinis nuosmukis

Korupcija ir moralinis nuosmukis **ardė** visuomenę.

Mažėjanti pilietinė dorybė, korupcija ir tikėjimo tradicinėmis Romos vertybėmis praradimas prisidėjo prie bendro visuomenės nuosmukio. Pilietinė dorybė – tai piliečių atsidasvimas bendrai bendruomenės gerovei, net ir savo asmeninių interesų sąskaita. Romos visuomenėje didėjo atotrūkis tarp turtingųjų ir vargšų, o tai sukėlė socialinius neramumus ir susiskaldymą.

Barbarų puolimai

Germanų gentys **spaudė** imperijos sienas.

Išoriniai veiksniai, ypač barbarų invazijos, suvaidino lemiamą vaidmenį Romos imperijos žlugime. Germanų gentys, tokios kaip vizigotai, vandalai ir frankai, darė vis didesnį spaudimą imperijos sienoms, galiausiai sukeldamos didelio masto invazijas ir nepriklausomų karalysčių įkūrimą Romos teritorijoje. Vizigotai – tai germanų tauta, atsiradusi III mūsų eros amžiuje ir suvaidinusi svarbų vaidmenį žlungant Romos imperijai. Ostrogotai – tai germanų tauta, V a. pabaigoje ir VI a. pradžioje Italijoje įkūrusi karalystę. Vandalai – tai rytų germanų gentis, kuri migravo iš dabartinės Lenkijos palei Oderio ir Vyslos upes per Šventąją Romos imperiją ir tada į Šiaurės Afriką, kur įkūrė karalystę Kartaginoje. Hunai – tai klajoklių tauta, IV mūsų eros amžiuje atsikėlusiai iš Vidurinės Azijos į Rytų Europą, žinoma dėl savo karinio meistriškumo ir vaidmens žlungant Romos imperijai. Hunų ekspansija į vakarus IV ir V amžiuose po Kristaus išstūmė daugelį germanų genčių, dar labiau destabilizuodama regioną ir didindama spaudimą Romos sienoms.

Imperijos padalijimas

395 m. po Kristaus imperija padalinta į **Vakarų** ir **Rytų** Romos imperijas.

395 m. po Kristaus Romos imperija buvo oficialiai padalinta į dvi dalis: Vakarų Romos imperiją ir Rytų Romos imperiją. Šis padalijimas buvo bandymas efektyviau valdyti didžiulę imperiją, tačiau jis taip pat atspindėjo augančius skirtumus tarp Rytų ir Vakarų. Vakarų Romos imperijos sostinė buvo Roma, o Rytų Romos imperijos (Bizantijos imperijos) sostinė buvo Konstantinopolis. Rytų imperija buvo turtingesnė ir labiau urbanizuota, o Vakarų imperija susidūrė su didesniais ekonominiais ir kariniais iššūkiais.

Vakarų žlugimas

476 m. po Kristaus – **Vakarų** Romos imperijos žlugimas.

Vakarų Romos imperijos žlugimas tradiciškai siejamas su 476 m. po Kristaus, kai imperatorius Romulus Augustulus buvo atstatyditas germanų vado Odoakro. Atstatydingi – tai staiga ir jėga nušalinti nuo pareigų ar valdžios. Nors tai buvo simbolinis įvykis, žymintis Vakarų Romos imperijos pabaigą, nuosmukis buvo ilgas procesas, trukęs kelis šimtmečius. Po Romulo Augustulo nuvertimo, Vakarų Romos imperijos teritorijos suskilo į daugybę mažesnių karalysčių, valdomų germanų genčių. Tai lėmė prekybos, infrastruktūros ir mokslo nuosmukį Vakarų Europoje. Rytų Romos imperija, su savo sostine Konstantinopolyje, klestėjo dar tūkstantį metų, išsaugodama Romos tradicijas ir kultūrą Rytuose.

3. 📄 Sudėliokite Romos imperijos žlugimo etapus teisinga tvarka.

Barbarų puolimai ir migracijos, Ekonominis nuosmukis, Romos imperijos padalijimas, Karinis pertempimas ir samdiniai, Vakarų Romos imperijos žlugimas, Socialinis ir moralinis nuosmukis, Vidaus problemos ir politinis nestabilumas.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

4. 🗞️ Išspręsk viktoriną. Įrašyk teisingo atsakymo raidę prie kiekvieno klausimo.

1. Kuris įvykis tradiciškai žymi Vakarų Romos imperijos žlugimą?	<ul style="list-style-type: none"> A. Konstantinopolio įkūrimas B. Krikščionybės įvedimas C. Romos padalijimas į dvi dalis D. Romulo Augustulo nuvertimas
2. Kas buvo pagrindinė Romos legionieriaus funkcija?	<ul style="list-style-type: none"> A. Prekyba B. Politika C. Žemės ūkis D. Karinė tarnyba
3. Kokia Romos valdymo forma buvo įvesta Augusto?	<ul style="list-style-type: none"> A. Diktatūra B. Demokratija C. Respublika D. Principatas
4. Kas yra infliacija?	<ul style="list-style-type: none"> A. Ekonomikos augimas B. Mokesčių mažinimas C. Kainų kilimas D. Gyventojų skaičiaus augimas
5. Kuri germanų gentis įkūrė karalystę Šiaurės Afrikoje?	<ul style="list-style-type: none"> A. Vandalai B. Frankai C. Vizigotai D. Ostrogotai

6. Ką romėnai vadino barbarais?	<ul style="list-style-type: none"> A. Prekybininkus B. Necivilizuotas gentis C. Romos piliečius D. Karius
7. Kokia buvo Romos imperijos padalijimo priežastis 395 m.?	<ul style="list-style-type: none"> A. Gyventojų trūkumas B. Valdymo efektyvumas C. Klimato sąlygos D. Religiniai skirtumai
8. Kas buvo patricijai Romos visuomenėje?	<ul style="list-style-type: none"> A. Aukštesnioji klasė B. Kariai C. Vergai D. Valstiečiai
9. Kokią įtaką Romos imperijai turėjo samdinių naudojimas kariuomenėje?	<ul style="list-style-type: none"> A. Atsirado daugiau legionierių B. Sumažino lojalumą C. Pagerino discipliną D. Padidino efektyvumą
10. Kokia buvo senato funkcija Romos respublikoje?	<ul style="list-style-type: none"> A. Įstatymų leidyba B. Teismų vykdymas C. Mokesčių rinkimas D. Patariamoji taryba

5. 🗨️ Refleksija apie Romos imperijos žlugimą

Pamokos refleksija

Kas labiausiai įsiminė? *Svarbiausi* faktai?

Šis klausimas skirtas apibendrinti pagrindinius pamokos akcentus. Mokiniai turėtų pagalvoti, kokie faktai ar įvykiai jiems labiausiai įsiminė ir kodėl. Tai padeda įtvirtinti žinias ir skatina kritinį mąstymą.

Svarbiausia priežastis (1)

Kuri žlugimo priežastis **svarbiausia**?

Mokinių prašoma įvertinti įvairias Romos imperijos žlugimo priežastis ir pasirinkti, jų nuomone, svarbiausią. Reikėtų paaiškinti, kodėl būtent ši priežastis laikoma lemiamą, remiantis pamokos medžiaga.

Svarbiausia priežastis (2)

Ar priežastis aktuali **šiandien**?

Šis klausimas skatina mokinius susimąstyti apie istorinių įvykių paraleles su šiuolaikinėmis problemomis. Ar yra panašių tendencijų ar iššūkių, su kuriais susiduria dabartinės valstybės ar visuomenės?

Emocijos

Kokios **emocijos** kilo nagrinėjant temą?

Mokiniai turėtų apmąstyti savo jausmus ir emocijas, susijusias su Romos imperijos žlugimo tema. Ar tai liūdesys dėl prarastos civilizacijos, susidomėjimas istorinėmis peripetijomis, ar kitos emocijos?

Ateities pamokos

Ko galime **pasimokyti**?

Šis klausimas skatina mokinius apmąstyti, kokias pamokas galima išmokti iš Romos imperijos žlugimo. Kokios klaidos buvo padarytos ir kaip jų galima išvengti ateityje? Tai padeda ugdyti istorinį sąmoningumą ir kritinį mąstymą.

6. 🏠 Argumentų formulavimas namuose

Namų darbai

Pasirinkite svarbiausią Romos imperijos žlugimo priežastį.

Mokiniam skiriama užduotis namuose: pasirinkti vieną, jų nuomone, svarbiausią Romos imperijos žlugimo priežastį. Tai gali būti politinis nestabilumas, ekonominis nuosmukis, karinis pertempimas, socialinis nuosmukis ar barbarų invazijos. Svarbu, kad mokiniai pasirinktų priežastį, kurią jie geriausiai supranta ir gali pagrįsti argumentais.

Namų darbai (1)

Suformuluokite **3 argumentus**, kodėl ši priežastis buvo lemiama.

Mokiniai turi suformuluoti bent tris tvirtus argumentus, pagrindžiančius, kodėl būtent pasirinkta priežastis buvo lemiama Romos imperijos žlugimui. Argumentai turi būti aiškūs, logiški ir pagrįsti istoriniais įrodymais.

Namų darbai (2)

Pagrįskite argumentus **istoriniais pavyzdžiais ir faktais**.

Kiekvienas argumentas turi būti pagrįstas konkrečiais istoriniais pavyzdžiais ir faktais. Pavyzdžiui, jei mokinys teigia, kad ekonominis nuosmukis buvo lemiamas, jis turėtų pateikti pavyzdžių apie infliaciją, mokesčių didėjimą ar prekybos kelių sutrikimus ir paaiškinti, kaip tai paveikė imperiją.